

Asia C-433/20**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

15.9.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Oberlandesgericht Wien (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

7.9.2020

Valittaja:

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH

Vastapuoli:

Strato AG

[– –]

Oberlandesgericht Wien on muutoksenhakutuomioistuimena [– –] asiassa, jossa valittajana on **AUSTRO-MECHANA Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H.**, 1030 Wien, [– –] ja vastapuolena **Strato AG**, D-10587 Berliini, [– –] ja jossa on kyse kirjanpitolietojen toimittamisesta (43 200 euroa) ja maksamisesta (5 000 euroa), tehnyt valittajan Handelsgerichts Wienin 25.2.2020 antamasta tuomiosta [– –] tekemän valituksen johdosta seuraavan

p ä ä t ö k s e n

I. Unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

Kysymys 1: Onko tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (jäljempänä

tietoyhteiskuntadirektiivi) 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa olevaa käsitettä ”mille tahansa välineelle” tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan myös palvelimia, jotka ovat sellaisten kolmansien henkilöiden hallussa, jotka antavat kyseisillä palvelimilla luonnollisten henkilöiden (asiakkaiden) saataville yksityiseen käyttöön (eikä välittömästi tai välillisesti kaupalliseen käyttötarkoitukseen) [alkup. s. 2] tallennustilaa, jota asiakkaat käyttävät kappaleen valmistamiseen tallentamalla (”cloud computing”)?

Kysymys 2. Jos näin on, onko kysymyksessä 1 mainittua säännöstä tulkittava siten, että sitä on sovellettava kansalliseen säännöstöön, jonka mukaan tekijällä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen (tallennusvälineeseen perustuva korvaus),

- jos teoksesta (joka on lähetetty yleisradion kautta, asetettu saataville julkisesti tai tallennettu kaupallisessa tarkoituksessa valmistetulle tallennusvälineelle) on sen luonteen vuoksi odotettava, että siitä valmistetaan kappaleita henkilökohtaiseen tai yksityiseen käyttöön tallentamalla se ”mille tahansa tallennusvälineelle, jotka soveltuvat tällaiseen kappaleen valmistamiseen ja joka saatetaan markkinoille kyseisessä jäsenvaltiossa kaupallisessa tarkoituksessa”,

- ja jos tässä yhteydessä käytetään kysymyksessä 1 kuvattua tallennusmenetelmää?

II. [– –] [asian käsittelyn lykkääminen]

Perustelut

1. Valittaja on yhteisvalvontajärjestö, joka

hallinnoi saamansa valtuutuksen perusteella sanoitettujen tai sanoittamattomien musiikkiteosten käyttö- ja korvausoikeuksia omista nimissään mutta edustamiensa edunsaajien lukuun ja niiden etujen mukaisesti.

Muut yhteisvalvontajärjestöt eli

- Literar-Mechana Wahrnehmungsgesellschaft für Urheberrechte, Gesellschaft m.b.H.;
- VAM Verwertungsgesellschaft für audiovisuelle Medien GmbH;
- VdFS – Verwertungsgesellschaft der Filmschaffenden registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung; und
- Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH

hoitavat soveltuvin osin samoja tehtäviä. [alkup. s. 3]

Kaikki yhteisvalvontajärjestöt hallinnoivat erityisesti Itävallan tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz) (jäljempänä UrhG) 42b §:n 1 momentissa tarkoitettuja lakisääteisiä korvausoikeuksia (tallennusvälineeseen perustuva korvaus).

Valittaja vaati kirjanpitolietojen toimittamista ja sen jälkeen tallennusvälineeseen perustuvan korvauksen maksamista ja totesi [– –], että edellä mainitut yhteisvalvontajärjestöt ovat antaneet sen tehtäväksi periä niille UrhG:n 42b §:n 1 momentin nojalla kuuluvat korvaukset ja siirtäneet kyseiset oikeudet sille.

Tekijänoikeuslain vuoden 1980 uudistuksella (UrhGNov), BGBl 1980/321 lainsäätäjänä on säätänyt oikeudesta saada kohtuullinen korvaus kaikilta sellaisilta henkilöiltä, jotka saattavat markkinoille Itävallassa kaupallisessa tarkoituksessa tiettyjä tallennusvälineitä kappaleen valmistamista ja tallentamista varten. Tätä sääntelyä on mukautettu tämän jälkeen useaan kertaan muuttuneisiin olosuhteisiin ja unionin oikeuden vaatimuksiin; näin tehtiin viimeksi tekijänoikeutta koskevalla vuoden 2015 uudistuksella (Urh-Nov), BGBl I 2015/99, jolla sääntely ulotettiin koskemaan ennen kaikkea CD-levyjä ”minä tahansa tallennusvälineenä”.

Viime aikoina markkinoilla on ryhdytty käyttämään kappaleen valmistamiseen (henkilökohtaiseen ja) yksityiseen käyttöön valtavia kovalevyjä (”cloud” (pilvi)), joita kolmannet osapuolet ylläpitävät yritys- ja yksityisasiakkaille.

Myös vastapuoli ylläpitää tällaista palvelua nimellä ”HiDrive”. Pilvitalennustila on palvelun tarjoajan kuvauksen mukaan ”virtuaalinen tallennustila, joka toimii yhtä nopeasti kuin (ulkoinen) kovalevy ja jota on yhtä helppo käyttää”. Vastapuoli mainostaa palveluaan väittämällä, että tallennustila ”tarjoaa riittävästi tilaa valokuvien, musiikin ja elokuvien arkistoinemiseksi keskitetysti yhteen paikkaan”.
[alkup. s. 4]

UrhG:n 42b §:n 1 momentti on jo sanamuotonsa perusteella muotoiltu tietoisesti yleisesti, jotta tallennusvälineeseen perustuva korvaus voidaan periä myös silloin, kun mitä tahansa tallennusvälineitä – lajista ja muodosta riippumatta – ”saatetaan markkinoille” Itävallassa kaupallisessa tarkoituksessa, mihin voidaan lukea myös tallennustilan tarjoaminen pilvessä.

Ilmaisu ”saatetaan markkinoille” ei viitata fyysiseen levitykseen vaan siinä on jätetty tietoisesti tilaa kaikkien sellaisten tapahtumien sisällyttämiseen sen piiriin, joiden johdosta käyttäjien saatavilla on Itävallassa tallennustilaa kappaleen valmistamiseen (henkilökohtaiseen tai) yksityiseen käyttöön. UrhG:n 42b §:n 3 momentin mukaan on lisäksi selvää, ettei tältä osin ole merkityksellistä se, saatetaanko tallennustila markkinoille Itävallostani vai ulkomailta käsin.

Itävallan Oberstre Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) (jäljempänä OGH) on katsonut tallennusvälineeseen perustuvan korvauksen osalta, ettei myöskään lainsäädännön sanamuoto ole välttämättä esteenä direktiivin mukaiselle tulkinnalle. Myös unionin tuomioistuin edellyttää direktiivin mukaista tulkintaa.

2. Vastapuoli vastustaa kannevaatimusta, ja väittää

[– –], ettei tekijänoikeuslain voimassa olevasta toisinnosta seuraa, että pilvipalveluiden osalta on maksettava korvaus. Lainsäätäjä on sitä vastoin jättänyt tarkoituksellisesti kyseisen mahdollisuuden käyttämättä teknisistä mahdollisuuksista tietoisena.

Pilvipalveluja ja fyysisiä tallennusvälineitä ei vastapuolen mukaan voida verrata toisiinsa. Tulkinta, joka kattaa myös pilvipalvelut, ei ole mahdollinen. Markkinoille ei näet ole saatettu mitään tallennusvälinettä vaan kyse on ainoastaan tallennustilan saataville asettamisesta. Vastapuoli ei myy eikä vuokraa mitään fyysisiä tallennusvälineitä Itävallassa. Se vain tarjoaa verkkotallennustilaa Saksassa sijaitsevilla palvelimillaan. **[alkup. s. 5]**

Vastapuoli on maksanut Saksassa sijaitsevien palvelimiensa osalta jo välillisesti (valmistajan/maahantuojan hintoihin sisältyvän) tekijänoikeusmaksun, ja myös (itävaltalaiset) käyttäjät ovat jo maksaneet tekijänoikeusmaksun laitteista, joilla sisältöä voidaan ylipäätään edes ladata pilveen. Näiden maksujen lisäksi maksettava tallennusvälineeseen perustuva korvaus pilvitallentimen osalta merkitsisi kaksinkertaista tai jopa kolminkertaista maksuvelvollisuutta.

3. Handelsgericht Wien (Wienin kauppatoimioistuimien) hylkäsi kannevaatimukset ja katsoi oikeudellisessa pohdinnassaan olennaisilta osin, että tekijöillä ja lähioikeuksien haltijoilla (jäljempänä oikeudenhaltijat) on oikeus kohtuulliseen korvaukseen silloin, kun tallennusvälineet saatetaan Itävallassa (Itävallassa tai ulkomailla sijaitsevasta paikasta käsin) markkinoille kaupallisessa tarkoituksessa, kun aineistosta on sen luonteen vuoksi odotettava, että siitä valmistetaan kappaleita henkilökohtaiseen tai yksityiseen käyttöön (jollakin UrhG:n 42 §:n 2–7 momentissa sallitulla tavalla) tallentamalla se jollekin tallennusvälineelle, ja näin on minkä tahansa sellaisen tallennusvälineen osalta, joka soveltuu tällaiseen kappaleen valmistamiseen.

OGH on ratkaisun 4 Ob 138/13t jälkeen lähtenyt, että korvausvelvollisuus on olemassa myös tietokoneiden kovalevyjen osalta. Tätä on tähdentänyt myös unionin tuomioistuin asiassa C-436/12, Copydan, matkapuhelinten muistisirujen ja muistikorttien osalta. Tekijänoikeutta koskevalla vuoden 2015 uudistuksella tämä seikka on saatettu vihdoin myös osaksi UrhG:n 42 §:n 1 momentin tekstiä, jossa viitataan nykyään nimenomaisesti ”mihin tahansa tallennusvälineisiin”, joiden piiriin kuuluvat myös sisäiset ja ulkoiset tietokoneiden kovalevyt.

Pilvipalveluita on olemassa mitä erilaisimmissa muodoissa. Palvelun päätarkoituksena on varmistaa, että käyttäjällä on saatavillaan tietty tallennuskapasiteetti ilman, että hänellä olisi oikeus siihen, että sisältö tallennetaan jollekin tietylle palvelimelle tai tietyille palvelimille, vaan hänellä on oikeus **[alkup. s. 6]** vain siihen, että hän voi käyttää ”jossakin päin [tarjoajan] pilveä” olevaa tallennuskapasiteettia.

Vastapuoli ei siis anna asiakkailleen mitään tallennusvälinettä, vaan se asettaa niiden saataville – palveluna – tallennuskapasiteettia verkossa.

Tekijänoikeutta koskevan vuoden 2015 uudistuksen asiantuntijalausunnossa edellytettiin tosin nimenomaisesti pilvitalennuksen huomioon ottamista ja siinä ehdotettiin tätä varten erilaisia muotoiluja, mutta lainsäätäjä on ilmaissut kantansa tähän kysymykseen selvästi sillä, ettei se ole tietoisesti antanut tällaista säännöstä. Kyse ei siis ole vastapuolen mukaan mistään tahattomasta lainsäädännössä olevasta aukosta; contra legem -tulkinta ei siis ole mahdollinen.

4. Valittaja on valittanut tästä ratkaisusta, ja se vetoaa virheelliseen oikeudelliseen arviointiin ja vaatii, että ratkaisua muutetaan ja kannevaatimukset hyväksytään.

Vastapuoli vaatii valituksen hylkäämistä.

5. Muutoksenhakutuomioistuin on todennut tältä osin seuraavaa:

5.1 Muutoksenhakutuomioistuin ei yhdy ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemykseen siitä, että säännöstä tulkittaessa on lähdettävä siitä, mitä dialektista prosessia lausuntomenettelyssä on käyty ennen kuin lainsäätäjä on tehnyt päätöksensä. Yleisen siviililain (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB)) 6 §:n mukaan ensisijaisesti on otettava huomioon sanoille ominainen merkitys niiden asiayhteydessä sekä lainsäätäjän ”selkeä tarkoitus”. Tässä yhteydessä säännöstä on kuitenkin tulkittava direktiivin ja siis unionin oikeuden mukaisesti, ja tämän tulkinnan omaksuminen kuuluu unionin tuomioistuimelle.

5.2 UrhG:n 42b §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

(1) Jos teoksesta – – on sen luonteen vuoksi odotettava, että siitä valmistetaan kappaleita henkilökohtaiseen tai yksityiseen käyttöön – – tallentamalla se **tallennusvälineelle**, tekijällä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen [alkup. s. 7] (tallennusvälineeseen perustuva korvaus), kun **mikä tahansa tallennusväline**, joka soveltuu tällaiseen kappaleen valmistamiseen, saatetaan markkinoille Itävallassa kaupallisessa tarkoituksessa.

Tällä säännöstöllä pannaan täytäntöön tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohta, jossa säädetään seuraavaa:

(2) Jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen seuraavissa tapauksissa: – –

b) kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden **mille tahansa välineelle** valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön – –, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen – –; – –

(muutoksenhakutuomioistuimen lihavointi)

Kysymystä siitä, kuuluuko tämän säännösten piiriin myös sisältöjen tallentaminen pilvessä, ei ole ratkaistava yksinomaan Itävallan lainsäädännön nojalla, vaan siinä on otettava huomioon myös edellä mainittu direktiivi. Koska asiassa on tulkittava

direktiiviä eli unionin toimielimen toimea (SEUT 267 artikla), unionin tuomioistuimelle on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö.

5.3 Kyseessä ei ole acte clair, koska unionin tuomioistuin on jo katsonut 29.11.2017 antamassaan tuomiossa VCAST (C-265/16, ECLI:EU:C:2017:913), että suojattujen sisältöjen tallentaminen pilvessä merkitsee tekijälle varattua oikeuksien hyödyntämistä; ks. pilveen liittyvän kysymyksen osalta yleisesti julkisasiamiehen tältä osin antama ratkaisuehdotus (ECLI:EU:C:2017:649).

[--]

TYÖASIAKIRJA